

HARDANGERVIDDA VILLREINUTVAL

Rødberg, 21.04.2023

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet

kjohe@statsforvalteren.no

Anbefaling villreinkvote, jakttid og tiltak Hardangervidda 2023

Villreinutvalet sender med dette anbefaling til villreinnemnda vedrørende fastsetting av villreinkvote, jakttid og tiltak for Hardangervidda høsten 2023.

Kvoteanbefalingen tar utgangspunkt i godkjent bestandsplan og mottatte signaler fra villreinnemnda og Regjeringen mht. fokus på uttak av voksen bukk relatert til håndtering av cwd. Villreinutvalet forventer at kalvetilvekst i 2023 vil bli lavere enn godkjent bestandsmål. For å nå ønsket kalvetilvekst anbefales det ikke uttak av simle, ungdyr og kalv i 2023.

Det anbefales følgende kvote, korttyper og tiltak:

- *Total kvote på 4.000 dyr.*
- *Hele kvoten tildeles med korttypen «voksen bukk 2,5 år og eldre».*
- *Jakttid fra og med 20. august til og med 20. september.*
- *Dyreposisjoner gjøres tilgjengelig med 3 dagers forsinkelse.*
- *Jegerne som leverer hjerne- og lymfeprøve, underkjeve og registrerer alle opplysninger om felt dyr (bl.a. nøyaktig vekt) på hjorteviltregisteret, godtgjøres med kr. 1.500,- per dyr.*
- *Videreføre ordningen der det dispenseres fra kravet til skriftlige fellesjaktavtaler, jf. hjorteviltforskriften § 31.*
- *Videreføre fungerende fredningssoner og vurder nye fredningssoner i andre områder.*

Kvoten forventes å resultere i felling av opp mot 500 stk. voksen bukk.

Det forutsettes at jegerne leverer prøve av hjerne og lymfeknuter fra alle felte dyr eldre enn kalv, samt registrerer opplysninger om alle felte dyr på www.hjorteviltregisteret.no eller appen Sett og skutt.

Bestandsmål

Villreinutvalet har utarbeidet ny bestandsplan for perioden 2023 – 2025, som er godkjent av villreinnemnda. I bestandsplanen er det fastsatt følgende bestandsmål:

- *Hovedmålet for bestanden er en årlig tilvekst på 1.500 kalv, innenfor intervallet 1.400 og 1.700 kalv. Med tilvekst menes antall kalv ved jaktstart, dvs. målt ved kalvetelling i juli.*

- *Andel voksen bukk 2,5 år og eldre i bestanden skal være mindre enn 15 % etter jakt. Gjennomsnittsalder på voksen bukk skal holdes så lav som mulig.*

Ved godkjenning av bestandsplanen har nemnda gitt følgende innspill til kvoter og tiltak:

- *Villreinnemnda føreset at det ved kvotefastsetjing og ordningar / tiltak i samband med jakta må leggjast opp til maksimalt uttak av bukk, og med spesiell fokus på uttak av gamal bukk.*
- *Det må understrekast at ein må ha svært god oppslutning om jakta frå jegrar og rettighetshavarar for å nå måla, og god informasjon og motivasjon for å nå måla må prioriterast.*
- *Det må vera tilnærma 100% oppslutning om prøvetaking av hjerne og lymfeknutar.»*

Selv om nemnd og utval i prosessen har hatt noe ulikt syn på hvordan mål for voksen bukk bør formuleres i bestandsplanen, synes det å være enighet om at andel / antall voksen bukk må forsøkes redusert så mye som mulig. Dette ut fra signaler fra regjeringen, anbefaling fra Mattilsynet / Miljødirektoratet og fagmiljøenes vektlegging av betydningen av uttak av voksen bukk for å begrense og om mulig utrydde cwd.

Bestandsvurdering

I forbindelse med kvoteforslag for 2022 gjorde villreinnutvalet en bestandsvurdering og konkluderte med følgende: «*Bestandsstørrelsen vurderes ut fra dette å være rundt 5.500 dyr før kalving 2022. Det vurderes også som mer sannsynlig at bestanden kan være mindre enn dette fremfor større.*»

Veterinærinstituttet har i notat 25.10.2022 beregnet cwd forekomst etter jakt 2022. De har med sin bestandsmodell beregnet bestanden til å være 5.388 dyr + kalv før jakt 2022. Dette stemmer godt med villreinnutvalet sin vurdering våren 2022

Tabell 1 viser antall fotograferte dyr på kalvetellingene 2019 – 2022. Ved kalvetelling 01.07.2021 ble 30 av 30 gps-merkede dyr med posisjon på telledagen funnet og fotografert. Ved kalvetellingen 19.07.2022 ble 23 av 24 gps-merkede simler funnet fotografert. Den ene merkede simla som ikke ble funnet gikk på samme sted som når den ble fotografert 7. juli. Simla gikk i en flokk på 80 dyr, hvorav det fleste var bukk. 14 av 18 gps-merkede bukker ble funnet og fotografert. Av de fire merkede bukkene som ikke ble fotografert vet en fra fotografering 7. juli at to av dem gikk i to flokker med til sammen 9 dyr. Flokkstørrelse for de to siste merkede bukkene er ukjent.

Tabell: *Fotograferte kalv og SU ved kalvetelling og uttak av voksen simle i jakta.*

År	Kalvetelling				Uttak simle jakt
	Totalt	Kalv	SU	Kalv/100su	
2019	8158	2103	4551	46	33
2020	6718	1883	4242	44	492
2021	7329	1932	4485	43	855
2022	5999	1500	3612	42	847

Etter at en fikk merkede dyr er erfaringen at kalvetellingene ofte er svært gode når det gjelder å finne det meste av fostringsdyr / kalver. Det store antall merkede dyr som fantes ved tellingene i 2021 og 2022, sammen med det faktum at alle gps-merkede simler ble funnet, tilsier at tellingene er svært gode. Dette betyr at det må forventes at det aller meste av fostringsdyr / kalver er funnet på disse to tellingene.

Jaktuttaket i 2021 og 2022 var rett i underkant av 2.000 felte dyr begge år. I tillegg kommer all dødelighet utenom registrert jaktuttak og dette antas å være ca. 500 dyr. Dette har resultert i en

bestandsreduksjon begge disse år. Uttaket av simle 1,5 år og eldre var begge år ca. 850 stk. og begge år ble det felt 250 hunnkalv. Dette betyr at uttaket av hunddyr disse to år har vært høyere enn rekruttering av simler. Antall produktive simler i bestanden er med det redusert, noe som forklarer nedgangen i kalvetilvekst fra 2021 til 2022.

I 2004 er det antatt at bestanden var i underkant av 4.500 dyr, dvs. tilnærmet samme bestandsstørrelse som i dag, men med lavere simleandel. I 2004 ble det på kalvetellingen fotografert 1.316 kalv. Etter fredning i 2004 ble det i 2005 fotografert 1.461 kalv. I de påfølgende år etter fredningen var målet å øke bestandsstørrelsen og årlig kalvetilvekst. Erfaringen var imidlertid at bestandsveksten gikk saktere enn forventet. Dette som følge av lavere årlig kalvetilvekst og høyere dødelighet, enn forventet ut fra tidligere erfaring ved større bestand. Dette er en erfaring som bør tas med ved vurdering av kalvetilvekst og dødelighet i dagens situasjon.

I mars 2023 gikk alle radiomerkede dyr samlet i noen få flokker i Eidfjord. Etter forespørsel fra villreinutvalet har SNO fotografert alle kjente flokker i dette område. Totalt 5 flokker er fotografert og en flokk er opptelt fra bakken. Bildene er opptelt av villreinutvalet. 3.303 dyr er opptelt på bildene (bildekvaliteten gjør at en må regne med at ca. 20 dyr ikke kan sees på bildene) og flokken opptelt fra bakken (langt hold) er anslått til 100 – 125 dyr. Dette tilsier at ca. 3.450 dyr er dokumentert. 20 av 20 merkede dyr er funnet og fotografert. Dette er ingen tradisjonell telling siden en ikke har gjort et systematisk søk i nødvendig geografisk område, men kun telling av kjente flokker.

Villreinutvalet har mottatt følgende tilbakemelding fra SNO mht. deres vurdering av sannsynlighet for at det er større flokker som ikke ble fotografert / telt opp:

SNO v/ Petter Bråten 12.04.2023

«Vi har hatt en del motorferdskontroll og annet arbeid i mange områder på Hardangervidda. Olaf Bratland har vært en del i vestlige strøk både fra sør og nord, samt at politiet har vært en del med på dette. Videre har det vært flere patruljer på Tinn-tangen sør for Kalhovd. Nord for Mårbu og på østlige tanger utover har vi vært gjentatte ganger uten at det er oppdaget noe som helst av flokker. Det eneste området vi ikke har hatt noe særlig virksomhet i er området Nup og Sandfloeaggi. Imidlertid har det vært folk på alle sider av dette området uten at det er sett sleper eller tegn til dyr. HF har også hatt en del turer i området uten at det er rapportert om dyr utover de flokkene vi har visst om. Uten at jeg skal være for bombastisk så mener jeg og de andre SNO'erne som jobber på Hardangervidda at det er svært lite sannsynlig at det gjemmer seg andre flokker enn de som ble rapportert til dere i forbindelse med dronemotograferingen. Kopierer inn de andre gutta sånn at du får tilbakemelding fra dem også om det skulle være tilleggsopplysninger. Har snakka med Sveinung som er villreinansvarlig for Hardangervidda og vi ble enige om at jeg svarte i epost til deg.»

SNO v/ Olaf Bratland 12.04.2023

«Områdene lengst vest, og nord for Holmavatnet/Holmavassreet er ikkje besøkt av meg så langt i år. Når Tore Larsson og eg oppdaga den umerka flokken på ca 100 + ved Høgahæ, vest for Hårteigen, så såg me slepa etter denne komme frå lenger vest og passere rett sør for Tyssevassbu i retning Høgahæ. Så at det kan stå noko meir dyr uti dette golde, og ikkje så mykje besøkte området (på vinteren), er slett ikkje umulig. Men at der skal stå mengder av dyr der har eg vel heller liten tru på.»

Ut fra den en i dag vet så vurderes det som svært lite sannsynlig at det kan gå 1.000 dyr, enten i en eller flere flokker uten at noen har observert disse eller sett sleper av flokkene. Kalvetellingen i 2022 med fratrukk av jaktuttak og annen avgang, tilsier også at bestandsstatus før kalving 2023 kan forventes å være under 4.000 dyr.

Det vurderes pr. i dag som riktig å ta utgangspunkt i en bestandsstørrelse i overkant av 3.500 og maks 4.000 dyr. Dette medfører en forventet kalvetilvekst i 2023 på 1.000 – 1.200 kalv. Dette er vesentlig mindre enn ønsket bestandsmål på 1.400 – 1.700 kalv.

Ved strukturtelling gjennomført etter jakt 2022 ble det funnet 8,8% bukk 3,5 år og eldre og 6,4% bukk 2,5 år. Totalt 15,2% voksen bukk. **Med antatt bestandsstørrelse medfører dette i underkant av 900 bukk 2,5 år og eldre ved jaktstart.**

Rammer for kvoteforslag

Kvoteforslaget tar utgangspunkt i vedtatte bestandsmål og ny bestandsvurdering. Villreinetvalets vurdering av bestandsmål relatert til håndtering av skrantesyke, fremkommer av bestandsplanen. Når det gjelder virkemiddelbruk i 2023 vektlegges signaler fra villreinnemnda, samt Regjeringen i pressemelding 08.12.2023, der de skriver følgende:

- *«Det er enighet om at uttak av bukker er sentralt for å få best mulig kontroll over sykdommen på Hardangervidda.»*
- *«For å nå dette målet, er det sentralt å beholde ordinær jakt som den viktigste uttaksformen.»*
- *«Uttak gjennom intensiv ordinær jakt er det som best sikrer en bærekraftig og langsiktig forvaltning av villreinbestanden.»*
- *«Vi vil sammen med lokal forvaltning vurdere andre tiltak (enn statlig uttak, utvalets kommentar) som reduserer andelen bukk og risikerer risikoen for smittespredning i tilknytning til jakt.»*

Hva Regjeringen mener med eller hvordan de har tenkt å følge opp uttalen i siste punkt ovenfor er villreinetvalet ikke kjent med per i dag. Villreinetvalet anbefaler en kvote som vektlegger uttak av voksen bukk og at mål om kalvetilvekst skal nåes i 2024. Det anbefales å begrense virkemiddelbruk som kan tenkes å medføre unødvendig forstyrrelse og kostnad for dyra. Dette i tråd med signaler fra villreinnemnda i forbindelse med bestilling av bestandsplan der nemnda uttaler følgende; *«..... den alvorlige situasjonen vi er i med lave kalvevekter og kondisjon»*.

Høring kvoteforslag

Villreinetvalet sendte på høring forslag om kvote på 4.000 dyr, med 3.500 stk. kort av typen «voksen bukk 2,5 år og eldre» og 500 stk. kalvekort. Det ble anbefalt jakttid 20/8 – 20/9, tilgang til dyreposisjoner med 3 dager forsinkelse og økonomisk tilskudd ved innlevering/registrering av cwd-prøver mm.

Mottatte høringssvar viser stor oppslutning om forslag til kvote og fokus på uttak av voksen bukk. Av de som ikke er enige i kvoteforslaget varierer ønsket kvotestørrelse i hovedsak fra 3.000 – 5.000 dyr, og det ønskes noe annerledes fordeling av korttyper. Et lite mindretall ønsker en begrenset kvote på simle/ungdyr og kalv. De som ønsker jakt på su begrunner dette med hensyn til cwd-prøver eller for å ha noen su-kort ved eventuell feilskyning. Andre ønsker kun jakt på voksen bukk av hensyn til å nå målet om kalvetilvekst. Tre vald ønsker fredning.

Tabellen viser høringssvar oppsummert:

Antall vald svart på høringen	46		
Areal svart på høringen	4676519	56,3	% av villreinområdet
Antall vald enige i kvoteforslag	24		
Areal enig i kvoteforslag	3388835	72,5	% av arealet som har svart
Antall vald uenig i kvoteforslaget	22		
Areal vald uenig i kvoteforslaget	1287684	27,5	% av arealet som har svart
Antall enig i jaktstart 20/8	43		
Antall enig i jaktslutt 20/9	42		

Antall enig i gps-tilgang 3 dager	34
Antall enige i tilskudd prøveinnsamling	41

Det er tilnærmet full tilslutning til anbefaling om jakttid 20/8 – 20/9 og økonomisk tilskudd for prøvetaking / registrering. Det er også stor tilslutning til forslaget om tilgang til dyreposisjoner med 3 dager forsinkelse.

Uttak av bukk

De siste årene har det vært tilrettelagt for et så høyt uttak av voksen bukk som mulig. De første årene ble uttaket av voksen bukk relativt høyt. Dette som følge av høy bukkeandel i bestanden og mye godt voksen bukk. Bukk som lett skilte seg ut i flokkene og som ofte gikk i rene bukkeflokker, noe som ga jegerne god mulighet til å felle bukk. Etter at bukkeandelen var redusert og de fleste gjenværende bukkene var i aldersklassen 2,5 og 3,5 år, ble uttaket av bukk redusert. Dette på tross av økt tilrettelegging for uttak av voksen bukk. Dette skyldes for det første at det er færre voksen bukk i bestanden, men også at gjenværende unge voksne bukker i større grad har gått sammen med fostringsflokkene. Dette gjør at det i jakta er mer krevende å få tatt ut voksen bukk.

Om en klarer å oppnå ønsket kalvetilvekst, vil årlig uttak av voksen bukk måtte holdes på minst 400 stk. dersom bukkeandelen i bestanden skal holdes innenfor bestandsmålet. Sannsynligheten for at det skal kunne felles «for mye voksen bukk» i 2023 vurderes derfor som svært liten. Høyt jakttrykk på bukk vil imidlertid holde gjennomsnittsalderen på bukkesegmentet lavt, da de eldste og største bukkene lettest tas ut ved jakt. Dette er vurdert som positivt med tanke på cwd-håndtering. Sammen med myndighetenes fokus på uttak av voksen bukk betyr dette at kvoten ikke må være begrensende på uttak av voksen bukk.

Det er i forbindelse med kvoter og korttyper ikke mulig å differensiere mellom bukk 2,5 år og eldre bukker. Det er derfor vanskelig tilrettelegge spesielt for uttak av eldre bukk. Dette løser seg imidlertid av seg selv da jegerne automatisk vil selektere de største og dermed de eldste bukkene. Uten jakt på simle vil jegerne være ekstra påpasselige med ikke å ta feil av stor simle v.a.v. 2,5-årig bukk, noe som vil gi økt jaktpress mot eldre bukk som visuelt er lett å bedømme. Det synes også å være naturlig at reelle feilskytinger i år bør resultere i veiledning fremfor straff, med tanke på den vanskelige oppgaven jegerne har.

Uttaket av voksen bukk i 2021 og 2022 var hhv. 523 og 479 stk. Disse årene var kvotene høye (8.000 og 7.000 kort) og det var tillatt å felle voksen bukk på alle korttyper. 50% av kvoten ble disse årene tildelt med korttypen «voksen bukk 2,5 år og eldre». Nesten 80% av alle felte voksne bukker ble felt på denne korttypen. Korttypen «valgfritt dyr» ble i hovedsak benyttet til felling av simle / ungdyr. Anbefalt kvote i 2023 tilsvarer med det kvoten i 2021 og 2022, mht. korttypen «voksen bukk 2,5 år og eldre». Dette tilsier at felling av voksen bukk i 2023 ikke er begrenset av antall kort og det bør være mulig å oppnå tilnærmet samme uttak av voksen bukk som i de to foregående år.

I årene 2021 og 2022 var det tidligere jaktstart og dyra hadde god arealbruk. Det anbefales i år ikke tidligere jaktstart, og sammen med redusert antall voksen bukk kan dette forventes å virke negativt på uttaket. Kun jakt på voksen bukk forventes å bidra til økt felling, siden jegerne ikke har alternative dyr å felle og må konsentrere seg 100% om bukk. Dyras arealbruk kan i liten grad styres eller forutsies, utover å etablere fredningssoner for ikke å hindre viktige trekkveier.

Det anbefales en kvote på 4.000 kort av typen «voksen bukk 2,5 år og eldre». Bruk av korttypen «valgfridd dyr» anbefales ikke benyttet – jf. vurdering av simleuttak.

Uttak av simle

Bestandsplanen har som mål å ha en kalvetilvekst på 1.500 kalv, innenfor intervallet 1.400 – 1.700. Med en forventet kalvetilvekst i 2023 på 1.000 – 1.200 kalv er det viktig at jaktuttaket ikke hinder at målet om kalvetilvekst kan nås i 2024. Dette betyr at det må legges opp til en vekst i simlebestanden. Dette betyr at det i utgangspunktet ikke er rom for uttak av simle i 2023.

Påvisning av cwd på voksen simle i 2022 gjør at det er behov for å mer kunnskap om cwd-forekomst i simlesegmentet. Den eneste måten å få kunnskap om dette på er å samle inn hjerne- og lymfeprøver fra simler. Dette tilsier at det bør tas ut simler i jakta 2023. Villreinutvalet har derfor vurdert om det kunne tildeles en lite antall su-kort. For ikke å risikere at kalvetilveksten blir værende under ønsket bestandsmål i hele planperioden, er imidlertid konklusjonen at en ikke ønsker uttak av simler i 2023.

Et eventuelt økt uttak av simle i 2024 er svært enkelt å gjennomføre dersom nødvendig / ønskelig. Dette om det skulle vise seg å være større bestand / tilvekst enn dagens vurdering tilsier. Per i dag vurderes dette å være svært lite sannsynlig. Å øke andel produktive simler / kalvetilvekst tar lenger tid, så utvalet velger å være «føre var» med tanke på uttak av simle i 2023.

Uttak kalv

Bestandsvurdering og anbefaling om ikke jakt på simle, gir rom for et lite uttak av kalv. Villreinutvalet har vurdert en liten kalvekvote for å gi jegerne mulighet til «positiv jaktseleksjon» gjennom uttak av små kalver. Innsamling av kalvvekter for overvåking er også et argument for et begrenset uttak av kalv. Forventet kalvetilvekst og registrert avgang utenom jakt tilsier imidlertid at antall kalver som kan tas ut er svært begrenset. Det anbefales derfor ikke uttak av kalv i 2023.

Konklusjon

Anbefalt kvote er 4.000 dyr tildelt med korttypen «voksen bukk 2,5 år og eldre». Dette for å felle opp mot 500 stk. voksen bukk. Uttak av voksen bukk prioriteres av hensyn til kunnskapsoppbygging rundt cwd-forekomst og for å imøtekomme mottatte signaler fra villreinnemnd og Regjeringen. Uttaket vurderes nødvendig for å nå målet om andel voksen bukk fastsatt i bestandsplanen. For å kunne nå målet om kalvetilvekst anbefales det ikke uttak av simler og kalv i 2023. Dyras arealbruk i jakta vil kunne gi store utslag i jaktuttaket, så det må forventes å bli avvik fra ønsket avskyting.

Jakttid

De fleste jegere på Hardangervidda feller ikke voksen bukk etter 20. september. Desto flere dager det er mulig å jakte bukk, desto større mulighet for høyt uttak. De foregående år har derfor jaktstart blitt endret fra 20/8 til hhv. 10/8 og 15/8. Tidligere jaktstart og jakt i varmt vær har imidlertid en kostnad for alle dyr som blir forstyrret ved jakt. Tilbakemeldingene fra valda tilsier at et flertall er mot tidligere jaktstart. Det er litt flere som er positive til tidligere jaktstart om dette samtidig følges opp med tidligere jakt slutt, i år med hovedsakelig jakt på voksen bukk. Det synes også å være stor motstand mot tidligere jaktstart i de områdene hvor dyra antas å oppholde seg ved jaktstart. Det er derfor høyst usikkert om hvor stor jaktinnsats det vil bli om

det åpnes for jaktstart før 20/8. Høringen viser også full oppslutning om jakttid fra 20/8 til og med 20/9.

Regjeringen vektla hensynet til dyra når de valgte å ikke gjennomføre statlig uttak i 2023. Dette var hensyn til de dyr som skulle felles, noe som signaliserer at en ikke bør tilrettelegge for unødvendig forstyrrelse av de dyr som ikke skal felles. De har videre sagt at det bør være normal (intensiv) jakt, noe som ikke tilsier forlenget jakttid. Dyrenes dårlige kondisjon tilsier at en bør prioritere å redusere kostnaden ved jaktuttak i de årene en har rom for det. Det anbefales derfor å prioritere en høy bukkekvote som viktigste virkemiddel og ikke benytte tidligere jaktstart som virkemiddel i år.

Det er få jegere som feller voksen bukk etter 20/9. Når det ikke er kvote på andre dyr, vurderes behovet for jakt etter 20/9 som svært lite. Villreinutvalet velger derfor å henstille alle vald / jegere om ikke å jakte etter 20/9. Dette for ikke å forstyrre dyra unødvendig. Anbefalt jakttid er derfor fra og med 20/8 til og med 20/9 høsten 2023.

Dyreposisjoner

De siste to årene har jegerne i jakta hatt tilgang til posisjonene til gps-merket villrein med ett døgn forsinkelse. Formålet med dette var å øke jakttrykket for igjen å øke antall felte dyr. Dette synes å ha hatt positiv effekt på antall felte dyr. Derimot vil hyppigere forstyrrelse ha en negativ kostnad for de dyr som overlever jakta. Når det nå skal felles et begrenset antall dyr, i motsetning til foregående år hvor det skulle felles så mye dyr som mulig, er behovet for slik tilgang mindre.

Med liten bestand vil en måtte forvente at utover i jakta vil en stor andel av bestanden gå i 2 – 3 flokker. Dette betyr igjen at det blir vanskelig for jegerne og andre å holde oversikt over hvor dyra er og det vil i liten grad være småflokker spredt rundt på vidda. Det er da risiko for at dyra i lengre perioder kan bli gående i områder uten jegere og uten at noen vet hvor de er. For å unngå dette kan det være aktuelt å fortsatt benytte dyreposisjoner for å informere jegerne om hvor det kan være dyr. For å minske de negative effektene av «ferske» posisjoner kan dyreposisjoner f.eks. gjøres tilgjengelig med 3 døgns forsinkelse (må gjelde alle med tilgang til dyreposisjoner). I forbindelse med høring på kvote i 2022 svarte 83% at de var positive til tilgang til dyreposisjoner i jakta. I spørreundersøkelsen villreinutvalet gjennomførte i 2023 svarte 72% at de var positive til en eller annen tilgang til dyreposisjoner i jakta.

Høsten 2023 ble svært mange gps-merkede dyr skutt, noe som for mange av jegerne må ha vært et bevist valg. NINA har som følge av dette signalisert at de ikke ønsker at posisjonen til gps-merkede dyr skal bli tilgjengelig i jakta. Det er derfor naturlig at NINA uttaler seg om dette forslaget.

Transport

Motorisert transport er helt nødvendig for utøvelse av villreinjakt på Hardangervidda. Det er derfor viktig at kommunene og de fylkesvise tilsynsutvalgene tilrettelegger for nødvendig transport. Miljødirektoratet har i to år (på bestemte vilkår) dekket deler av kostnaden med bruk av helikopter ifm. utfrakt av felt villrein. Dette har gjort det billigere for jegerne og dermed mulig å ta en «ekstra tur». Hvilken effekt dette har hatt på samlet uttak er vanskelig å vite da utvalet ikke har informasjon om turene eller ordningen.

Med det begrensede uttaket av dyr som skal gjøres i høst vurderes behovet for økonomisk tilskuddsordning til motorferdsel å være liten. Det anbefales derfor ikke å videreføre denne ordningen i 2023.

CWD-prøver, underkjeve og vekterkjeve

For å få kunnskap om cwd-forekomst i bestanden er en helt avhengig av å få inn prøver fra felte dyr. Med færre felte dyr enn foregående år vil det være enda mer viktig at det leveres prøver fra alle felte dyr. Det vil også være svært avgjørende at det i tillegg til hjerneprøve leveres lymfeprøver. Uten svært god oppslutning omkring prøvetakingen, med korrekt registrering av kjønn / alder på hjorteviltregisteret, vil en ikke klare å få tilstrekkelig økt kunnskap.

Det er stort fokus på dyras kondisjon, men samtidig er det en utfordring med alt for dårlige historiske data på vekter ol. Dette må bedres i årene som kommer og jegerne må bli mye flinkere til å levere underkjeve fra felte dyr og ikke minst registrere opplysninger om felte dyr på hjorteviltregisteret. Nøyaktig vekt på alle felte dyr, spesielt på kalv, vil være avgjørende for å kunne følge med på eventuelle endringer i bestanden. Det å veie slakt og registrere opplysninger på hjorteviltregisteret er også en oppgave som hverken krever mye eller tar lang tid, så dette dreier seg i stor grad om forståelse og vilje hos den enkelte jeger.

I tillegg til å gi jegerne et formelt krav om innlevering av prøver og registrering av opplysninger om felte dyr på hjorteviltregisteret, bør det gis en «gulrot». Myndighetene bør vurdere å godtgjøre jegere for korrekt og god datainnsamling. F.eks. kan det gis en godtgjøres på kr. 1.500,- for hvert dyr med komplett innlevering av CWD-prøve (hjerne og lymfe), rengjort og tørket underkjeve, samt registrering av alle opplysninger inkl. nøyaktig vekt på hjorteviltregisteret. Riktig strekkode må følge alle prøver og registrering.

Overføring av kort mellom vald

Miljødirektoratet oppfordres til å videreføre ordningen der det dispenseres fra kravet til skriftlige fellesjaktavtaler, jf. hjorteviltforskriften § 31. Muntlig avtale for overføring av fellingstillatelse (kontrollkort) mellom vald bør være tilstrekkelig. Jeger som har gyldig fellingstillatelse bør kunne inngå avtale om overføring av fellingstillatelsen til annet vald, gitt at jegeren har skriftlig eller muntlig tillatelse til dette fra jaktrettshaver (kortselger eller valdansvarlig representant) i avgivende vald.

Fredningssoner

Fredningssonene som er etablert og prøvd ut i Ullensvang og Eidfjord bør videreføres da de synes å fungere etter intensjonen. Private rettighetshavere og fjellstyrer i Telemark og Buskerud bør vurdere å prøve ut nye fredningssoner, bl.a. med utgangspunkt i tidligere års innspill og drøftinger.

Med vennlig hilsen

Atle Ulgenes
leder

Svein Erik Lund
sekretær